

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond — și timbru de 60 fl. pentru fie-care publicare.

Conducătorii.

Organul așa zis „*autorizat*” al partidului nostru național, — „*Tribuna*” din Sibiu, — s’a pus să bagateliseze pe toți cei-ce, cu noi împreună, fac politică de *activitate*, singura politică posibilă, între împrejurările date, pentru poporul român din patria acésta.

Nu ne trage la îndoială, ce e drept, buna credință și bunavoință, și nici tragerea de inimă față cu ameliorarea sorții politice a poporului nostru, dar ne spune, că „ne aventurăm în planuri *pripit făurite*, ne pasionăm de probleme *nechibzuite*, ne facem iluzii *puțin seriose*, contemplăm acțiuni de al căror *rost desastroș* nu’și dă semnă nimeni, și credem, că în chipul acesta vom pute mântui poporul din starea politică, *pe zi ce merge mai rea*”.

Cu un cuvânt, suntem niște descreerați, niște proști, cari nu știm ce facem, nu știm ce vrem, și prin aceea ce facem aprindem numai casa deasupra poporului nostru.

Cine? Noi „*politicianii de ocazie*”, cari nu vrem să știm de *trecut*, și cari ne imaginăm că înțelegem prezentul și că putem prevedea chiar și viitorul; noi, al căror ideal suprem „se resumă în abandonarea tacticii de rezistență pasivă a poporului român din patria acésta față cu parlamentarismul unguresc, și punerea în scenă a unei *politici active*” din partea partidului nostru național”.

Așa ni se spune în „*Tribuna*”; și fiindcă știm că în fruntea „*Tribunei*” stau oameni, cari au fost cândva însărcinați cu conducerea partidului nostru național, — însărcinare care astăzi nu mai există, pentru-că ei singuri și-au nimicit-o, — ne ținem datori să răspundem la apostrofările ce ni se fac, noue și tuturor celor ce sunt, cu noi împreună, pentru o politică sănătoasă de *activitate*.

Întâiu de toate suntem foarte mulțămitori „*Tribunei*” pentru prețioasă constatare ce o face, că starea politică a poporului nostru e *pe zi ce merge mai rea*; o stare într’adevăr existentă, tristă și dureroasă, simțită de toți, *activi și pasivi*.

Dar’ nu ne va lua în nume de rău „*Tribuna*”, dacă noi, activiștii, cu modestia ce caracterisează pe oamenii cari nu se *îmbulzesc* deasupra, declinăm dela noi meritul, dar’ și responsabilitatea pentru acésta stare politică, creată pe sēma poporului nostru, din motivul, că noi *n’am contribuit cu nimica, nici la nașterea, nici la continuarea ei!*

Și fiind-că lucrul acesta „*Tribuna*” îl știe foarte bine, prin constatarea ce o face, par’ că ne arată cu degetul pe cei-ce vor avé să răspundă cândva, nu numai națiunii, ci mai mult istoriei, pentru starea actuală politică a poporului nostru; și cari nu sunt și nu pot fi alții decât înșiși — *conducătorii din fruntea „Tribunei”!*

Cum deci nu noi am creat situația actuală politică, isvorită tocmai din o direcție dată politiceii noastre naționale pe care noi *am combătut-o totdeauna*, ca desastroasă pentru interesele poporului nostru: nu trebuie mare opintire inte-

lectuală pentru a înțelege, că nici „*plănuri pripit făurite*”, nici „*probleme nechibzuite*”, cu „*iluzii puțin seriose*” și cu „*acțiuni cu rost desastroș*” nu pot să ne privească pe noi, cei-ce nu am creat prôsta situație de astăzi, ci érași pe cei-ce au făcut, ca starea politică a poporului nostru să fie „*pe zi ce merge mai rea*”, — vorba „*Tribunei*”, pentru-că numai așa s’a putut naște acésta situație politică, și a putut se devină *din zi în zi mai rea*.

Prin urmare, e vorba numai de o mică greșală în adresă, — de aci încolo toate sunt la loc și esacte.

Și tot greșală în adresă e și cu privire la cunoșcerea trecutului. Pentru-că noi, cu slabele cunoștințe ce le avem despre trecutul nostru politic, așa știm, că tot ce avem astăzi, numai *activității înaintașilor nostri* avem de mulțăm.

Activ a fost episcopul Ioan Inocențiu Klein, care a bătut de atâtea ori drumul la Viena pentru dobândirea de drepturi pe sēma poporului seu; *activi* au fost episcopi Bob și Adamovici, cari au înaintat corônei la anul 1791 suplica poporului român; *activă* a fost întreaga națiune la anii renascerii 1848—49; *activ* a fost marele nostru Andreiu, care numai prin *activitatea* sa neîntreruptă ne-a lăsat drept moștenire comôra ce o avem astăzi, *autonomia bisericii*, — ear’ noi, politica lui de *activitate* o urmăm și propagăm, chiar și cu risicul de a o vedé timbrată din partea „*Tribunei*”, — cu competența ce i revine, — de o politică „*nechibzuită*”.

Stând deci trēba astfel, anume: că noi *prin activitate* am câștigat în trecut și puținul ce-l avem astăzi pe terenele vieții publice, ear’ prin *condamnabila neactivitate* am pierdut rënd pe rënd aceea ce am pierdut din cele avute; și că starea actuală politică a poporului nostru e într’adevăr *rea*, cum numai se pôte de *rea*, întrebăm: de ce să fie *rēu*, dacă noi, — și suntem mulți, acești noi, — dorim și stăruim să iasă. partidul nostru național din acésta stare; prôsta, *pe singura cale astăzi posibilă*; reîntorcându-ne cu toți earăși la brēzda cea adevărată a *activității rodnice*, — și de ce să fie *mai bună* persistarea pe lângă o direcție politică, despre care tocmai cei ce o propagă constată că a produs o stare de lucruri „*din zi în zi mai rea*”? Sau cred politicianii „*conșumați*”, „*serioși*”, „*chibzuiți*”, cunosători de trecut și prevădători în viitor, dela „*Tribuna*”, că va veni vremea, când un guvern prost unguresc ne va îmbia cu de a sila cu toate drepturile, în frunte cu *autonomia Ardealului*, și că noi n’*avem decât să le așteptăm toate și mai departe, cu gura căscată și cu mâinile în sin??...*

Ei, dar’ destul că politică națională *activistă* nu se pôte face; așa ne spune „*Tribuna*”. Peste tot o politică națională, care se nu deede de minciună numele ce’și ia — „*Tribuna*” nu’și pôte imagina, decât numai ținând în vedere două cerințe primordiale: „*poporul cultivat în școlă politică serioasă a propriilor forțe*” și apoi „*conducători în puterea cuvântului*”.

Alte constatări prețioase!

Cum adevă, n’*avem școlă politică și n’*avem conducători**? Și asta ne-o spune fôia, în fruntea căreia stau *preținșii conducători*? Mulțămim pentru tema dată, pe care o vom desvolta într’un articol următor.

Sibiu, 26 Aprilie n.

Dela curte. Eri, Joi, la ora unu, Maj. Sa Monarhul nostru a întâmpinat la gara din Budapesta pe M. M. L. L. Regele și Regina României, cari călătoreau spre Abazia. Monarhul a sărutat mâna Reginei când s’a dat jos din tren, ear’ pe Regele Carol l’a îmbrățișat și sărutat. S’au retras apoi toți în sala de așteptare a curții, ear’ după o jumătate de oră Suveranii români și-au continuat călătoria, luându-și rămas bun în modul cel mai cordial dela Monarhul nostru.

Comite suprem — român! Ziarul „*Egyetértés*” aduce știrea, că poziția comitetului suprem din Făgăraș e sdruncinată și că în curând va fi silit să’și înainteze demisiunea. Motivul ar fi conflictul în care se află comitele suprem Bauszneru cu ministrul de interne, conflict isvorit din greșelile cele multe pe cari le-a făcut în detrimentul administrațiunii și al populațiunii din comitatul Făgărașului. În locul seu va fi numit un Român comite suprem al Făgărașului, — așa ne spune „*Egyetértés*”, — și anume: membrul unei familii vechi românești și cu mare vază, din comitatul Făgărașului, astăzi aflător în serviciu de stat. Ziarul „*Egyetértés*” sigur înțelege pe domnul Dr. Iuliu Puscariu, jude de instrucție în Budapesta.

Tripla alianță. Un ziar din Italia ne spune, că guvernul italian, pentru a dovedi, că dorește cu sinceritate menținerea raporturilor de alianță dintre statele cari formează tripla alianță, a făcut propunere celorlalte două state aliate să deede publicității, în întreagă estensiune, convenția legată între ele. Se zice, că Germania s’ar fi și pronunțat că nu se opune publicării dorite, ear’ *Austro-Ungaria* încă nu a dat nici un răspuns.

Incompatibilitatea. Conferența magnaților, în chestia estinderii legii de incompatibilitate și asupra lor, s’a ținut Mercuri, la ministrul president Széll. Dintre cei prezenți au fost unii, cari n’au dificultat în principiu dorința ca incompatibilitatea să se stabilească și pentru membrii din casa magnaților; majoritatea covârșitoare s’a pronunțat însă în *contra* luării astorfel de dispozițiuni. Se zice că se vor mai ținé astfel de conferențe, pentru-că guvernul *voeste* ca incompatibilitatea să fie decretată prin lege și pentru membrii din casa magnaților.

Din parlament. În dieta maghiară se continuă și acuma discuția asupra proiectului de lege despre convenția cu societatea de navigație „*Adria*”. După votarea acestei legi, și trecerea peste unele proiecte și raporte mai mărunte, va urma proiectul de lege despre incompatibilitate, și apoi proiectele de lege despre simplificarea administrației.

Delegațiunile. Se dă ca pozitivă știrea, că delegațiunile vor fi convocate pe 18 Maiu, ear’ deschiderea lor festivă se va face în 20 Maiu, prin mesaj de tron, rostit din partea Monarhului. Cum sesiunea anului acestuia se ține la Viena, ministrul comun de externe, conform usului de până acuma, și va face esposeul despre politica externă întâiu în fața delegațiunii magiare.

Sinodul archidieceșan.

Ședința III.

(Mercuri, 24 April st. n.)

President: Inaltpreasfinția Sa metropolitul; notariu: Dr. I. Șenchea.

După autenticarea protocolului luat în ședința premergătoare, presidiul prezintă petițiunile intrate de la D. Coltofean, Valeriu Popoviciu, I. Blaga și Paul Roșca, pentru întervenire la guvern spre a li-se recunoșce la cualificație clasele făcute după absolvirea cursurilor teologice, apoi petițiunea parohiei Băcăinți pentru ajutoriu.

La ordinea zilei, deputatul P. Cosma, ca raportor al comisiunei organizătoare, referă asupra proiectului de regulament despre administrarea averilor bisericesci din parohii și protopresbiterate. La desbaterea în general deputatul V. Tordășianu propune, ca elaboratul să se relege la consistoriu, care să studieze cauza și la proximal sinod să prezinte un nou proiect. După discuție îndelungată, și în unele părți animată, la care iau parte deputații: Dr. I. Mihu, A. Vlaicu, V. Damian, N. Ivan, și dă deslușiri chiar Esc. Sa, sinodul primesce propunerea comisiunii.

Urmând desbaterea specială, aceea înainteză până la §. 10 (inventariu), rămânând a se continua în ședința următoare.

Au luat parte la desbatere deputații V. Tordășianu, I. Preda, R. Furdul, A. Vlaicu, V. Damian, T. Herman, Dr. A. Muntean, I. Drăghiciu, Dr. I. Mihu, S. Medean. Discuție animată, provocată de V. Tordășian, care pleda pentru regulamentul vechiu, a fost deosebi la §§-i referitori la inventariu și jurnalul de casă.

La 1 oră după amiază ședința se închide, anunțându-se proxima pe Joi la 9 ore a. m.

Ședința IV.

(Joi, 25 April st. n.)

President: Inaltpreasfinția Sa metropolitul; notariu: S. Moldovan.

Deși anunțată pe 9 ore a. m., s’a ținut numai după amieză, timpul antemeridian fiind întrebuințat pentru ancheta în cauza planurilor catedralei, ținută în prezența arhitecților sosiți dela Budapesta anume spre acest scop.

După autenticarea protocolului luat în ședința premergătoare, Inaltpreasfinția Sa prezintă câteva petițiuni sosite la adresa sinodului, între cari a cătorva preoți din tractul Sebeșului în cauza modificării statutelor fondului de pensiuni.

Deputatul V. Tordășianu face propunere pentru elaborarea unui regulament, în care să fie normate drepturile și datorințele oficialilor consistoriali.

— Se transpune comisiunei organizătoare.

Urmăz la ordinea zilei continuarea desbaterii asupra proiectului de regulament despre administrarea averilor bisericesci din parohii și protopresbiterate. Discuție animată a provocat deosebi § 12. pet. 1. (elocarea banilor în împrumuturi private); propunerea comisiunii era, ca împrumuturi la perticulari să se pôtă da numai în sume dela 200 cor. în sus, și numai pe hipotecă pupilară. Față cu acésta restricțiune iau poziție deosebi deputații: V. Damian, R. Furduliu, D. Comșa, V. Tordășian, insistând pentru susținerea usului de până acum, de a se da parohienilor împrumuturi pe garanță de caventi și în sume mici, așa cum cer lipsurile temporale ale țeranului. În acest sens s’a pronunțat chiar și Inaltpreasfinția Sa, accentuând, că biserica n’are menirea de a’și finansa numai averea,

ci totodată și de a veni cu ea în ajutoriu credincioșilor ei în lipsurile lor, mai ales că de la ei avem ce avem. În sensul acesta fiind făcută propunere concretă din partea deputatului R. Furduiu, se declară pentru această propunere. La vot se primesce cu 21 contra 14 voturi propunerea deput. Furduiu.

După capitlul V. (Contul capitalelor) deputatul Tordășianu propune un nou capitlu, prin care să se decreteze susținerea cărții de evidență (în forma ei cea vechiă). Propunerea nu s'a primit.

La titlul VI (Rațiociniul) la propunerea deputatului S. Medean s'a adus un pet nou (5) de cuprinsul, că „parochul este îndatorat a face și așterne rațiociniul la oficiul protopresbiterial cel mult până la finea lunii Februarie a fie-cărui an. În cas de negligență protopresbiterul va esmite spre acest scop comisariu, pe spesele parochului.

Ceilalți §§ i — cu unele modificări stilare — s'au primit în forma propusă de comisiune. Astfel, post tot discrimina, desbateră acestui proiect s'a terminat. Era la 6 ore séra. Totuși sinodul a intrat imediat în desbateră proiectului despre modificarea statutelor fondului de pensiuni, referat de P. Cosma. Modificări esențiale s'au făcut la § 7, statorindu-se taxa anuală cu 4%; la § 14, statorindu-se suma pensiunii cu 2400 cor. (în loc de 2000) la protopresbiteri, cu 1600 la preoți cu 8 clase și 1200 la cei cu calificăție mai mică.

La 7 ore ședința se închide, anunțându-se proxima pe Vineri la 9 ore.

Dela sate.

Preot vrednic de laudă.

Buciumi, 22 Aprilie n.

În comuna Stăna (Felső-Kékes-nyárló) comitatul Selagiu, districtul Zelau, înainte de acesta cu 10 ani erau 16 familii jidane, toate în stare foarte bună materială, precum de comun se află și azi pretutindenea. Lucrul întors însă în comuna susnumită, căci din 16 familii, azi abia au mai rămas trei familii și aceste în cea mai miserabilă stare, ajungând la cerșit; ceilalți toți s'au împrăștiat din comună, ca cerșitori.

Dintre aceste 3 familii, 2 familii țin crisma din sat; dar' așa le merge de bine, încât nu află la dinșii nu altă beutură dar' chiar nici rachiu de cel mai simplu atâta cât se dee de medicină unui pui de găină. Ca medic cercual am vizitat în mai multe rânduri crisma și așa și beuturile; ba în toamna anului expirat am vizitat crisma parte se ne recorim cu ceva dimpreună cu dl subdirector al percepatorului din Zelau și cu dl notariu cercual, parte ca să ved curetenia. Cea din urmă era esemplară, după ce nu beuse nime, D-zeu știe de când, ear' pentru recorirea — recte obosela noastră trupescă — afară de apă rece nu am aflat nimica.

Azi încă am fost în acea plăcută stare de a exprima, că în crîșmele din comuna noastră

stă Stăna afară de apă rece nu se află nimica. Deci curios fiind să știu, ce pôte fi cauza, am întreat pre un veteran cu numele *Oprîș Georgiu a Ursului*, care mi-a spus următoarele:

Cam de pe timpul când ni-a venit Dl părinte acest tiner în sat cu numele *Georgiu Olariu*, la jidanii nostri le merge rău, căci Dlui i-a desfătuit pre oameni de la beutură, ba i-au mai ocărit și dojenit pe cei neascultători, — apoi poporul nostru în frunte cu judele comunal și cu curătorimea dând mână de ajutoriu Dlui Părinte, am ajuns acolo că jidovii nostri unul după altul cade; până ne trezirăm că azi unul, mâine altul se duce dela noi ca coldușul se cerșiască și se-și câștige pâinea în alte părți. Azi mai avem doi crîșmari, însă se-mi creși Dle doctor, așa sunt de sêraci de nu au nici ce mânca. Umlă la mine, și la altul se le dăm un blid de făină, ca se nu móră de fôme. Apoi de unde or mai aduce și beuturi, când acum mai de doi ani, numai cu bani împrumutați de la noi Români și-au mai putut aduce câte o ferintea de rachiu. Azi însă nici credit nu au, și așa pôte cerea ori cine la ei beutură că nu vor afla. — D'apoi ce cugeți badeo Georgie, — zisei eu, — ore rău e așa? Ba nu D-le doctor, căci de când ei încep a merge în jos și nu ne pot da beuturi, de atunci nu prea umblă la noi în sat jucătorul, — și cu porția încă suntem mai în curat. Apoi e drept că câte un păhar de beutură nu ni-ar strica, dar' vedem că și fără de aceea putem trăi.

Dee Dumnezeu ca și alții să fie toți de cugetul Dtale, îi zisei, și m'am depărtat din comună, ca se-mi fac vizita ca medic cercual și în alte comune.

Dr. Iosif Farcaș
medic cercual.

Din România.

Serbări naționale. Sâmbătă, 7 Aprilie v. ziua nașterii M. S. Regelui Carol și aniversarea proclamării Majestății Sale ca Dominitor al României, la orele 10 jum. dimineața, s'a oficiat de către P. S. Sa Arhiepiscopul Nifon Ploesceanul, Vicariul S-tei Metropolii — I. P. S. Sa Metropolitul Primat fiind indispus, — un Te-Deum în biserica S-tei Metropolii din București, la care au asistat dl D. Sturdza, președintele consiliului de miniștri, dnii miniștri, dnii președinți ai Corpurilor legiuitoare și înalțelor Curți de Casație și de Compturi, dl Al. Beldiman, ministrul țerei la Berlin, mai mulți dni Senatori și Deputați, președintele comisiunii interimare a Capitalei, curțile și tribunalele, Casele civile și militară regale, înalții funcționari ai Statului, doi ofițeri generali și superiori aflați în garnizună, precum și diferite notabilități.

O gardă de onoare, compusă din o companie din regimentul 1 geniu, cu drapel și muzică, era așezată în fața bisericeii.

M. S. Regele a primit, în urmă, la palat, consiliul de miniștri, în numele căruia dl D. Sturdza aduse Suveranului felicitări pentru aniversarea acestei zile, zicând:

„Praemissis praemitendis. Am înțeles din jalba episcopului reformat Ștefan Veszpremi, precum că preotul român, cu numele Szirka (Circa) din Gambucz, în urma libertății date prin rezoluțiunea Majestății Sale, ca popii români să se pôtă uni cu ori-cari din cele patru religii recepte, s'a unit cu religionea reformată. Ceea-ce Preacuvioșia Văstră înțelegând ați trimis pe capul lui popi nemțesci și românesci, de l-au prins și legat în fiare, punându-i și lanț de grumazi, pe care acum îl țineți în prinsore grea.

„De ore-ce acestea, dacă sunt adevărate prejudecă nu numai rezoluțiunii prea înalte, ci sunt înjurioase și pentru biserica reformată, noi, în puterea ce o avem dela Majestatea Sa poruncim Preacuvioșiei Tale să ne raportați lămurit, din ce cauză ați făcut acesta? pentru-că, de ne arătați motive destul de justificabile — bine, de unde nu apoi guvernul nu va îngădui nimeni o astfel de ilegalitate. Dar' și până când vom fi deplin informați, și se va decide cauza, de nu e un tâlhar sau hoț, Preacuvioșia Ta se nu-l mai țineți în astfel de prinsore, ci ori să-l elibereți pe chezășie, ori să-l țineți în arest legal fără fiare și lanțuri, precum se cuvine unui preot, și asta cu atât mai vârtos, că nu subversivă nici un pericol de fugă.” (E libro Regi. Lit. g. signato seu Tom. II in archivo

„În numele guvernului și al țării, depunem la picioarele Majestății Văstre felicitările cele mai căldurose, cu ocaziunea îndoitei serbări a aniversării nașterii Majestății Văstre și a alegerii Sale de Domn al României.

Anii trec repede, dar' cu dînșii au crescut simțemintele de respect și de iubire ale poporului român pentru Majestatea Văstră, Căreia 'I datorim fundațiunea Regatului și pozițiunea lui între Statele europene.

Știm cu toții, de la o margine a țării până la cealaltă, că ochiul Vostru pătrunzător și neadormit veghează, în zile de veselie ca și în zile de îngrijire, asupra noastră, și de aceea, pe încrederea nemărginită în înțelepța conducere a Majestății Văstre, s'a desvoltat devotamentul cel mai sincer al poporului pentru Suveranul și Dinastia Sa.

Dorim Majestății Văstre ani îndelungați și sănătate deplină, ca, până în adânci bătrânețe să Vă bucurați de rezultatele unei munci binecuvântate de A-Tot-Puternicul, pentru-că e condusă de voința tare și constantă a întări și a asigura fericirea unui întreg popor, adânc recunoscător pentru binefacerile ce se revărsă asupra lui.

Să trăiți, Majestatea Văstră!

Să trăiască prea grațioasă noastră Regină!

Să trăiască Altețele Lor Regale Principesle și Principesa României, cu Principii Carol, Elisabeta și Maria.”

M. S. Regele a binevoit a exprima viuele Sale mulțumiri pentru căldurosele urări ce 'I-se aducă cu această ocazie.

Apoi, Majestatea Sa a primit felicitările Casei Sale civile și militare și a dlui prefect al poliției Capitalei.

În aceeași zi s'a celebrat, asemenea, un Te-Deum la Catedrala Stului Iosif și la biserica Evangelică, unde se afla față câte un adjutant al M. S. Regelui.

Cu această ocaziune, Augustul Suveran a primit nenumărate telegrame de felicitări, atât din țară cât și din streinătate.

În Capitală, un mare număr de persoane s'au grăbit a exprima felicitările lor prin înscrisuri la Palat.

Totă ziua orașul a fost împodobit cu stéguri.

Incureăturile din China.

Nu-și pôte închipui cineva o situațiune mai ciudată de cât aceea a Puterilor europene în China.

De luni întregi se negociază pace între reprezentanții Puterilor și delegații guvernului chinez și totuși operațiunile de război urmază. Acum câteva zile a plecat chiar o expedițiune compusă din trupe germane și franceze în contra unui corp de armată chinezesc.

Tot odată s'a ivit și incendiul palatului de iarnă din care Mareșalul Waldersee n'a scăpat de cât sâring de pe ferestră și care a costat viața unui general german.

În Germania opinia publică începe a se mișca în favoarea unei părăsiri a aventurii

chineze, ale cărei jertfe în oameni și în bani sunt în disproporțiune cu foloșele eventuale ce ar pôte țara să le tragă din această expedițiune transoceanică.

Singura putere ce pare a ști ce vrea în această afacere este Rusia. Ca putere limitrofa cu China, pe o întindere de mii de chilometri, Impărăția rusă se folosește de evenimente pentru a ocupa Mandjuria, o provincie mai mare de cât Franția întrăgă, și a-și completa astfel linia ferată trans-siberiană până la portul Artur, pe țărmul oceanului pacific. Într'adevăr, învoiala pe care Rusia o proiectase cu guvernul chinez în privința Mandjuriei a întâmpinat greutăți din partea celor-lalte puteri și a rămas baltă, dar' ea are în folosul ei faptul îndeplinit al ocupației și procedeză ca Anglia în Egipt, declarând că nu va părăsi Mandjuria de cât atunci când se va stabili în China o situațiune normală. Dar' se știe cât de depărtată este o asemenea eventualitate și cât de ușor se pot provoca incidente cari vor motiva prelungirea ocupațiunei. În ori-ce caz nu este probabil, ca una din puterile interesate, ca Anglia și Japonia, să meargă până a începe un războiu cu Rusia din această cauză.

Nu va rămâne fie-cărei puteri de cât un singur mijloc: acela de a obține și ea vre-o cedare de teritoriu chinezesc prin care să-și creeze o compensație.

De-oamdată asistăm la spectacolul unic în istorie, ca un stat neatârnat să negocieze pacinic cu dușmanul, suveranii și reprezentanții legali ai Statului fiind exilați din sediul central al guvernului, fără ca să fi intervenit nici declarațiuni de război, nici preeliminări de pace.

Totă acțiunea militară și diplomatică care se desfășoară în China de nouă luni încôce, se întemeiază pe o ficțiune care constă în faptul, că Puterile nu sunt în război cu guvernul chinez, ci cu revoluționarii din imperiu. Cu toate acestea s'au dat bătălii în regulă, s'au bombardat forturi și orașe, s'au executat pedepse de mörte pronunțate de către curți marțiale. Operațiunile militare s'au dus nu numai în contra Boxerilor, ci și în contra trupelor regulate ale guvernului chinezesc.

Cu toate acestea, negocierile urmază și Puterile amenință că armatele vor rămâne în China până când li-se va da satisfacție. Chinezii șireți știu bine că Puterile nu vor fi de acord și au tot interesul pe cât pot de a târăgăni negocierile, ba chiar de a le zădărnici, până când se va ivi vr'un conflict între Puteri, precum era cât p'aci să se ivescă cu prilejul Mandjuriei.

Ast-fel, marea problemă chineză este de parte de a fi rezolvită, căci, odată cu executarea condițiunilor de pace, va începe împărțea zonelor de influență a fie-cărei Puteri. Acestă împărțelă de înfruriri va fi începutul unei alte împărțeli mai grele și mai primejdișă. Începutul secolului actual va vedea soluțiunea acestei grave chestiuni.

FOIȘORĂ

Ioan Circa de Gambutz.

Ca Episcop al Marmației Dositeiu Circa 1660—1730.

de

Ioan Pușcariu

Membre al Academiei Române.

(Urmare).

Atanasie înțelegând de sfințirea lui Circa, îndată ce acesta s'a reîntors în Ardeal a pus mâna pe el, prințându-l prin servitorii săi, și legându-l în lanțuri l-a deținut captiv în mănăstirea metropolitană din Alba-Iulia. Venind acesta la cunoștința reformatilor, cari stau în fruntea guvernului ardelean, precum erau guvernatorul G. Banfi, cancelariul N. Bethlen, consilierul St. Nalatz, etc., și nu vedeau bucuroși că Români trec la catolicism, ci mai bucuroși i-ar fi tras la confesiunea lor, sau a-i susținé în vechia lor credință, îndreptară către Vlădica, sau cum îl numiau ei Oláh-Püspökul Atanasie, cu datul din Turda din 6 Iulie 1700, în limba magiară, epistola ce o reproducem tradusă în limba română, precum urmază:

guberniali asservato, pag. 280. Veđi la Hintz, Gesch. des n. u. Bisthums, pag 98).

Două zile după aceea, adevă în 8 Iulie 1700, numiții șefi ai reformatilor adresază în numele guvernului ardelean o reclamare de asemenea cuprinsă către comandantul militar al Ardealului Comitele Rabutin în Sibiu, pentru eliberarea lui Circa din prinsore la Atanasie, sub pretext, că Circa s'ar fi unit cu reformații cerând protecțiunea lor „puod etiam jure dare cogimur”? — „adece ne și străduim a-l lua sub protecțiunea noastră”. (Nilles, I. 221.)

În urma acestor reclamári ale guvernului, Atanasie s'a vędut constrins a face scăpat din prinsore pe Circa, carele luând refugiul în colegiul reformatilor din Alba-Iulia, apoi în cel din Aiud, de aci reformații l-au dus și l-au ascuns într'o parochie reformată din comitatul Hunedorei, de unde pribegind în lume, ne vom întâlni cu el ca episcop al Marmației.

Între aceea Atanasie — cum se vede — tras fiind la răspundere pentru violența comisă față de Circa, eată cum se rectifică ei în scrisoarea adresată Cardinalului Kollich cu datul din Alba-Iulia, la 20 Octombrie 1700. După ce în această epistolă, scrisă în limba latină, premite nevoile ce îndură biserica sa și după trecerea ei la unire cu Roma,

apoi continuă plânsoreea sa asupra lui Circa în exhortațiunile ce, din cauza cuprinsului lor cel foarte instructiv, le reproducem traduse în limba română în următoarele:

Ore-care preot cu numele Circa înainte d'asta cu vr'o căți-va ani, furând din biserica Belgradului nisce cărți (libros) și formându-și o recomandățiune provędută cu sigiliile și subscrierile cător-va Archidiaconi, s'a dus în Valachia și acolo a solicitat episcopatul, ceea-ce înțelegând eu (Atanasie), l-am citat aci la Alba-Iulia înaintea Sinodului general, ca să justifice faptul, și să se purifice. Însă el consciu d'a fi vinovat, și neascultând de poruncă n'a vrut să vină. De aceea am hotărât în Sinod cu consensul unanim, ca să fie prins ca un refractar și adus încôce; astfel am îngijit eu prin propriii mei servitori de l-am prins și l-am adus aici la Alba-Iulia. Într'aceea, din negrijia servitorilor scăpând, a fugit în colegiul calvinistilor, de unde cu toate înțefirile noastre nu s'a mai reîntors (aserând calvinii că s'ar fi unit cu biserica lor), ci s'a dus mai departe în colegiul de la Aiud; acolo calvinii vor să-i procure episcopat, solicitând tręba (precum se vorbesce) chiar și la Curte.

(Va urma.)

NOUTĂȚI

Zidirea catedralei. Din desbaterile ședinței de azi a sinodului anticipăm concludul luat *unanim*, prin care se dă consistoriului autorizare de a face demersurile pentru începerea zidirii catedralei — pe locul bisericii parohiale din cetate.

Parastas pentru metropolitul Miron. Conform înțelesului luat în ședința de azi a sinodului, mâine Sâmbătă la 9 ore se va face sfințirea crucii monumentale ridicate la mormântul arhiepiscopului și metropolit *Miron Romanul*, cu care ocaziune se va servi și parastas pentru odihna sufletului răposatului metropolit.

Dr. Dr. Basiliu Preda. avocat în Câmpeni, precum aflăm cu bucurie, s'a înscris de membru pe viață la „Reuniunea sodalilor români din Sibiu” cu taxa de 50 cor. Tot d-sa a contribuit la fondul de 20 bani, creat de acea reuniune și cu menirea de a acui un local cu eventuală hală de vânzare pe seama meseriașilor români, suma de 5 cor. pentru soția sa d-na Sabina Preda n. Andreica și în fine la același fond a mai contribuit cu suma de câte 20 bani pentru nepoții sei Atanasie, Traian, Ioan, Zorita, Cornel și Valer Andreica (Câmpeni). Fapta nobilă a generosului domn Preda se laudă de sine.

Clironomul german — student. Zilele trecute s'a făcut la universitatea din Bonn, imatricularea clironomului german de — student. De față a fost Împăratul Germaniei, principele Lippe-Schaumburg cu soția, și firește moștenitorul de tron. Rectorul a ținut o vorbire avântă Împăratului, aducându-i aminte de anii când și el era student la aceeași universitate. Moștenitorul de tron și-a scris apoi numele în registrul universității ear' rectorul i-a strâns mâna, salutându-l ca pe cel mai tânăr student al universității din Bonn.

Societatea pentru fond de teatru și va ține adunarea generală în Șimleu la 1—3 August st. n.

Anunț literar. Subscrisul voiu redacta și eda cu 1-a Maiu stilul vechiu revista pedagogică intitulată „Foița Pedagogică”. Ea va fi o continuare a „Pedagogiei Noue”, din care au eșit numai doi numeri, sistându-o acum e anul. Formatul cevași mai mare ca cel trecut adecă octav mare mărimea 1 colă și jumătate. Apare în 1-a fie-cărei luni și costă pe pătăr de an 1 corónă 50 fileri, pe jumătate de an 3 coróne, ear' pe un an întreg 6 coróne. Abonamentele se se trimittă la *Librăria archidieceană din loc. Sibiu* 24/IV 1901. *Dr. Petru Șpan.*

Coróne eterne. Cu scop de a eternisa memoria mult regretatului Sever Trifan, fost militar, decedat zilele trecute în Alba-Iulia, neconsolabila sa mamă d-na Maria Trifan, domnul Victor Ancean, notar la tribunalul reg din loc și soția sa d-na Silvia Ancean născută Trifan, au dăruit fondului vėduvelor și orfanilor meseriașilor români creat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiu”, numit și al „iubiților răposați”, suma de 5 cor. Starea fondului 753 coróne 17 bani.

Dela „Societatea geografică română”. Duminecă sėra, la orele 8 și jumătate a avut loc în sala senatului din București sub presidența M. S. Regelui, ședința „soc. Geografice române”.

A asistat un număr fōrte însemnat de public. M. S. Regele a sosit la orele 8 și jum. însoțit de dl general Vartiadi, colonel Mavrocordat și maior Gratzovschi.

Dr. George I. Lahovari, secretarul general al societății „Geografice” a cetit raportul anual relevând meritele tuturor lucrărilor cari s'au ocupat de România.

După terminare M. S. Regele a felicitat pe dl Lahovari.

Dl S. Mehedinți a vorbit despre învățământul geografic în cursul secundar.

Conferențiarul a fost viu aplaudat și M. S. Regele a binevoit să se întretie mai mult timp de vorbă cu dñsul.

D-l Gr. G. Tocilescu a vorbit despre itinerariul armatelor lui Traian în răbóele dacice (cu proiecțiuni electrice).

La orele 12 ședința se termină.

Ședința a doua și ultima anuală s'a ținut în seara următoare, tot în sala senatului. La orele 8 jum. sosește M. S. Regele și este întâmpinat de dl. general Manu, vice-președintele societății, P. S. Aurelian, ministru de interne, etc.

După intrarea în sală M. S. Regele ocupă fotoliul președential și deschide ședința.

Dl. general Brătianu are cel d'întăi cuvântul, vorbind despre „Regimul cadastrului”, spunēnd că dacă s'ar face acesta, proprietatea rurală ar căștiga în valóre și prin acesta ar căștiga fiscul.

De asemenea ar căștiga și proprietatea rurală, mai ales azi cñd moșiile se vënd în loturi mici și țeranii sunt exploatați.

Dl. V. Cîrnu-Muntean a ținut apoi o conferință asupra „calității grñului în diferite regiuni ale României”.

La sfârșit d. G. M. Ionescu a vorbit asupra „Cartierului Cotroceni”.

Hymen. Iuliana Lupea din Hetiuriu și Iuon Popa din Ilimbav își serbeză cununia Duminecă în 15/28 Aprile în biserica gr-ort. din Hetiuriu la 3 ore p. m. din. zi.

Cinci milioane pentru un portret. Un american bogat (de cei cu miliarde) a oferit nu de mult ducelui Doria cinci milioane de lire pentru portretul papei *Inocențiu X*, pictat de *Velasquez*. Ducele însă respins ofertul. Aflând despre această ziareale italiene, se întrec care pe care în laude și elogii la adresa ducelui pentru fapta patriotică, de a nu înștrina din țēră un obiect de artă atât de prețios.

De altcum în Italia există o lege care statuēază pedepse grele pentru cei cari vënd în străinătate obiecte de artă aflătore în posesiunea lor. Mulți patriciani scăpătați eludēază însă legea acēsta, ceea-ce de regulă dă ansă la scandaluri mari, până și interpelări în parlament. Ducele *Doria* însă i-a fost ușor să respingă cele cinci milioane, fiindcă el e dōr' cel mai bogat întrē toți patricianii italieni.

Rectificare. În foisōra din numărul 39 al ziarului nostru, pe colóna a patra, s'a tipărit anul răposării metropolitului Teofil cu 1687 în loc de 1697, — ceea-ce prin acēsta rectificăm.

Principele e bolnav. În unul din numerii anteriori am dat știre, că guvernul bulgar a telegrafat principelui Ferdinand să se re'ntōrce acasă de urgență, fiindcă în țēră se prevēd evenimente mari. În loc de principele, a sosit la Sofia o comunicare, că principele e bolnav, suferē de acute dureri reumatice.

Patima beției ia dimensiuni îngrijtōre în — Anglia, pentru-că începe a se lăți și printre femei. Motivul e acela, că mai multe femei își căștigă pâinea ca lucrătore prin fabrici, unde învață dela bărbați să se obi-cinuiescă cu beutura. Și cu tōte că beția se pedepsește în Anglia, rēu nu se vindecă ci se agravēază, pentru-că pe cānd în decursul anului 1899 au fost pedepsite, în Londra, numai 1300 de femei pentru beție, în anul 1900 numărul celor pedepsite pentruacēsta transgresiune a trecut peste patru mii. Intr'ade vēr, îngrijtōre date statistice!

Cocóne cu frac. Se vestescē din Paris, că damele din societatea de elită au început să pōrte frac — în locul blusei. Și tinere și bētrāne, și urite și frumōse, tōte tind să pozeze cu frachilionul. Cele bētrāne pōrtă frac din stofă de colóre întunecată, ear' cele tinere prefer colorile deschise. La mijloc e strîns de talie cu un brēu, din josul căruia atērnă codónele (cum s'ar zice bănățenesc).

Palărie de bărbați pōrtă, plastron și cravată de bărbați pōrtă, le mai lipsesc pantaloni, ș'apoi — adio ilusie!

Fata morgana — la cinci mii de miluri. Deasupra ghișariului (gletscher) Muir din Alasca se vede a dese o fata morgana, despre care s'a constatat că e fotografia aeriană a orașului Bristol. Anume băeșul Wit-houghly a fotografat acest miraculos fenomen și pe baza acestei fotografii profesorul Bruce a constatat că reproducția aeriană coreșpunde întrū tōte cu tabloul orașului Bristol. Ce e mai de mirat la acest fenomen e faptul că se arată la distanță de cinci mii de miluri de la orașul Bristol. În scopul studierii acestui rar fenomen și scrutării cauzelor lui, va merge la fața locului o expediție științifică.

Ură corsicană. Urele și răsbunările corsicane despre care se vorbea chiar în antichitate, ne dau un nou spectacol.

Dintr'un fapt de nimic, cinci locuitori din comuna *Campi*, în *Corsica*, au fost ucși.

Primarul *Dongrazi* și ajutorul *Pietri* au fost puși pe aceeași listă la alegerile comunale. După o luptă plină de căldură, lista lor a fost alēsă cu un singur vot de majoritate. Ei s'au înțeles bine cātva timp, dar' în urmă s'au certat pentru arhivă care este instalată în casa lui *Pietri*. Acesta somă pe primar să ia archiva de la el și se produse o ceartă violentă.

Dongrazi, întâlnind apoi pe *Pietri* îi spuse se-și ia cheia de la casă că 'și mutase archiva. *Pietri* fără să spue un cuvēnt, scōse un revolver și trase mai multe focuri asupra primarului; acesta, scōse și el repede un re-

volver și începu a trage focuri în adversarul său; amēndoi căzură scāldați în sînge. În acelaș timp sosiră pe piață frații *Peretti*, nepoții lui *Dongrazi* și *Pietri* fiul. Acesta, vēdēnd că *Dongrazi* respiră, încă se repezi asupra lui și îl sfășia cu cuțitul. Nepoții *Peretti* scōseră revolverele și începură a trage în *Pietri* fiul; el scōse și dñsul un revolver și ucide pe unul din frați, rānind de mōrte pe celalalt, apoi cădu și el rānit de mōrte, lângă cadavrul lui *Dongrazi* și al tatălui său.

Rānitul *Peretti* a murit și el nōptea.

Avis și apel literar.

De un șir lung de ani adun materialul necesar pentru compunerea unei istorii complete a *luptelor noastre politice-naționale*, cu începere din vremile mai îndepărtate, până la *procesul Memorandului*.

Sunt atât de înaintat, nu numai în adunarea, ci și în aranjarea potrivită a materialului, încât *pot să încep cu tipărirea cărții*, căreia cred că i-am dat titlul cel mai corespunzător, numindu-o:

„Cartea de Aur”.

Cartea mea nu are pretenția de a fi, sau de a cere să fie considerată de *istorie critică* a vieții noastre politice-naționale din trecut, pentru-că sēvēșirea unei astfel de lucrări reclamă alte puteri, mult mai destoinice decum sunt ale mele; ci „*Cartea de Aur*” va fi o simplă, dar credincioasă și amănunțită *istorisire* a tuturor evenimentelor politice-naționale, prin cari a trecut neamul nostru în trecut, va fi o adunare de *material brut*, din care altă putere, alt condeiu va avē să compună la timpul sau opera monumentală a *istoriei critice* despre luptele noastre.

Scopul meu este numai, să înlesnesc lucrarea pe seama *celui ce are să vină* și să-l dispensez de migăloasa muncă de a-și aduna el singur materialul trebuincios, pe care-l primește gata dela mine.

În consecință: „*Cartea de Aur*” va conține:

1. Descrierea tuturor întrunirilor, adunărilor și conferențelor noastre *politice-naționale* din trecut, împreună cu rezoluțiunile votate din partea lor și cu vorbirile mai remarcabile rostite cu aceste ocaziuni.

2. Toate memorandele, petițiunile și reprezentațiunile, adresate din partea *națiunii române* și din partea reprezentanților ei Monarhului și guvernelor de pe vremuri.

3. Toate vorbirile *autentice* ale deputaților nostri naționali, rostite în dieta țerii, atât din Ungaria, cât și din Ardeal, împreună cu vorbirile *prelaților nostri*, rostite în casa magnaților, și cu vorbirile senatorilor români, ținute în senatul imperial dela Viena.

4. Descrierea tuturor evenimentelor, cari deși nu se refer la viața noastră publică, au putut să aibă totuși influență directă sau indirectă asupra determinării atitudinii noastre politice din trecut, și au putut să contribue la precisarea liniei noastre de conduită politică.

Vorbirile deputaților români, rostite în dietă, sunt traduse cu toată esacritatea din textul original, publicat în analele dietale, pe baza notelor stenografice.

Cartea mi-a eșit foarte voluminoasă, pentru că va da *opt tomuri*, de câte 55—60 coale tipărite, formatul: *octav mare*.

Materialul pe care-l va cuprinde l'am împărțit astfel:

- Volumul I și II** conține luptele noastre naționale din vremile mai îndepărtate până la anul 1865, — *inclusive dieta din Cluș* — cu o amănunțită descriere a evenimentelor politice din 1848—1849 și a impunțoarelor lupte, parlamentare și estraparlamentare, dela anul 1861.
- Volumul III și IV** conține luptele parlamentare, purtate din partea deputaților nostri naționali în dieta dela Budapesta, la anii 1865—1868.
- Volumul V și VI** luptele parlamentare, purtate în dietă și în casa magnaților, între anii 1869 și 1881, împreună cu mișcările politice-naționale estraparlamentare din acești ani.
- Volumul VII** va cuprinde luptele parlamentare și estraparlamentare dintre anii 1881 și 1892; ear

e) **Volumul VIII** procesul „*Replicei*” și al „*Memorandului*”, — descrie pe *basa datelor autentice*.

Sunt de credință, că pentru a ne pute pune de nou în mișcare în politica militantă, fie pe calea veche sau pe o cale nouă, e neinecunjurat de lipsă să cunoascem în modul cel mai amănunțit *tot* ce am făcut pe terenul acesta în trecut, pentru-că numai așa putem afla busola adevērată, care are să ne conducă în luptele viitoare.

În scopul acesta m'am decis deci a da publicului cetitor român

„Cartea de Aur”

o carte, care va fi oglinda fidelă a faptelor noastre politice din trecut, atât de frumose și atât de puțin cunoscute, indeosebi generațiilor mai noue ale națiunii noastre.

Pentru a mi se face posibilă tipărirea acestei voluminoase cărți, — după părerea mea de neapărată trebuință pentru actualii și pentru viitorii conducători politici ai neamului nostru, — *fac apel la publicul român*, la actualii fruntași naționali, cari vor afla depusă în ea, pe lângă titanica muncă a înaintașilor lor o bună parte și din munca lor proprie și fac apel și la viitorii conducători ai poporului român, la *tinerimea română*, care va afla în acest îndreptar politic o comoară bogată, un izvor nesecat de însuflețire națională, de muncă uimitoare și de abnegațiune, — însușirile impunțoare și caracteristice ale înaintașilor nostri: *și'i rog pe toți, să-mi acoarde tot sprigimul posibil pentru a pute scoate de sub tipar cartea aceasta*.

Deschid deci abonament *pentru primele douē volume*, cari vor apăre în decursul anului acestuia, cu prețul de 20 coroane amēndouē, (prețul de boltă va fi mai mare), în speranță, că aceia dintre inteligenții nostri, cărora dată le este posibilitatea de a jertfi, vor aduce această jertfă pe altarul mult cercatei noastre națiuni.

Am trebuință de 300 abonenți pentru a pute face față speselor de tipar și cred, că acest mic număr va pute fi scos cu ușurință din frumoasa cunună de inteligență pe care o avem astăzi.

Lista abonenților va fi publicată.

Listele de abonament cari vor fi împărțite în curēnd, sunt a se retrimite subscrisului la Sibiu (Nagyszeben), până la finea lunii Maiu c. n.

Intențiunea mea este, ca asigurându-mi-se posibilitatea tipării cărții, prin adunarea necesarelor 300 de subscriteri, se scot de sub tipar în fiecare an câte douē volume din cartea anunțată, așa, ca în decurs de *patru ani* întreaga lucrare să fie depusă în mâinile publicului cetitor român.

Contând cu siguranță la sprijinul publicului român semnez:

Sibiu, 25 Aprile n. 1901.

cu distinsă stimă:

Teodor V. Păcățian.

Cărți și reviste.

Au apărut:

Trōparele „Chemării Duhului sfânt” compuse și puse pe note, pentru cor de bărbați, pe basa melodiilor comunicate de Excelența Sa Înaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu*, de cătră profesorul de musică la „*Seminarul Andreian*” din loc, dl *Timoteiu Popovici*. Prețul unui exemplar trimis franco 65 cr. Opol, a cărui esecutare tehnică e tot așa de frumōsă și plăcută, precum covârșitor de frumōse sunt melodiile însăși, cuprinse în el, e dedicat Înaltpreasfinției Sale, Domnului Arhiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu*, și se pōte procura dela autor sau dela librăria archidieceană din Sibiu.

Posta Redacțiunei.

Mai multor parochi. Cei ce n'au primit încă întregirea dotațiunii parohiale pe anul 1900 trebuie să aibă puțină răbdare, căci banii puși la dispoziția Ven. Consistor din partea înaltului guvern s'au împărțit toți și restul necesar, care i-s'a cerut, încă nu s'a asemnat; de aici provine, că unora încă nu s'au putut estrada competențele pe 1900.

Parochiului Virgil Pop în Cristian. Resoluțiunile ajutōrelor din fondul „*Andronic*” se votēză numai după ce se notēză și din partea sinodului archidiecean.

ad. Nr. 224/901 of. prot. [59] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III Luncă, protopresbiteratul Lupșei, devenită în vacanță prin resignarea parohului Ioan German, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sunt cele fasonate în cota B) pentru întregirea venitelor preoțesci dela stat.

Doritorii de a reflecta la acest post au a așterne suplicile concursuale, înstruite în sensul regulamentului pentru parohii și a stat. org., subsemnatului oficiu în termenul deschis.

Concurenții înainte de alegere se vor prezenta în vre-o Duminică ori sâmbătoare înaintea alegătorilor pentru a cânta respective a celebra și a cuncta.

Informațiuni mai speciale se pot lua dela subsemnatul oficiu sau dela comitetul parochial despre starea parohiei și a venitelor.

Oficiul protopresbiterat gr.-or., al tractului Lupșei în conțelegere cu comitetul parochial.

Ofenbaia, în 27 Martie v. 1901.

Vasile Gan,
adm. prot.

Sz. 2585/1901.

[58] 3—3

Pályázat.

Felek községben a jegyzői irnoki állás botöltendő. Pályázók — a kik egy népiskola VI. osztályát sikkerrel végezték legalább 1 évig egy jegyzői irodában alkalmazva voltak — a magyar német és román nyelvet szó- és írásban birják — felhivatnak, hogy kellően felszerelt kérvényeiket folyó évi Május hó 15-éig alólírotnál adják be.

Az évi fizetés 600 K.

Nagyszeben, 1901 április 16-án.

A jár. főszolgabíró h.

Putkovski Guido
szolgabíró.

La Librăria Tipografiei archidiece-
sane în Sibiiu se află de vîndare:

Introducere în contabilitate
și
Contabilitatea
în partidă simplă

de
I. C. Panțu
profesor la școala superioară de comerț.

Prețul 2 corone.

In Tipografia și librăria archi-
diecesană Sibiiu, se află de vîndare:

Cuvântări bisericesci

de

Dr. Theol. George Popoviciu
protopresbiter ort. român în Lugos
broș. à 3 cor., sau lei 3.50.

Religiune și știință,

disertațiune

de același autor

broș. 50 fl.;

și

Cuvântări bisericesci

de

Massillon, episcop de Clermont și mem-
bru al acad. franc.

traduse prin

Ioan Genț

paroh gr. cath. în Haieu,

Tom. I broș. 5 cor. sau lei 6.50

Din Tipografia și librăria archi-
diecesană, Sibiiu, se pôte procura

Teoria Dramei

cu un tractat introductiv
despre frumos și artă,

de

Dr. Iosif Blaga,

profesor.

Prețul broș. 3 cor. 60 fl.

Din Tipografia și librăria archidiece-
sană, Sibiiu, se pôte procura

Din vremuri apuse,

de

Iudita Secula n. Truța.

Broș. à 50 cr.

La **Librăria Tipografiei**
Archidieceane se află de vîndare:

Cântări religioase și școlare

(quartete, coruri mixte și bărbătești) de Ed.
Wachmann, directorul conservatorului de
muzică din București. Prețul: Partitura 1—2
cor., părți separate dela 15—40 bani

Dela **Librăria Tipografiei archi-
diecesane** în Sibiiu se pôte procura

Bustul lui Șaguna

— vărsat în gyps —

cu prețul de 3 corone.

Se întindem mâna norocului!

Deja mulți s'au fericit prin cumpărarea unui los
dela noi.

Loteria cea mai bogată în șanse din lume este Loteria noastră de clase reg. ung. Din

100.000 LOSURI vor fi trase 50.000 câștiguri în bani

Câștigul cel mai mare eventual

1.000,000 corone.

1 premie 600 000, 1 câștig à 400.000, 200.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 80.000,
70.000, 2 à 60.000, 1 à 40.000, 5 à 30 000, 1 à 25.000, 7 à 20.000, 3 à 15.000,
31 à 10.000 67 à 5000, 3 à 3000, 432 à 2000, 763 à 1000, 1238 à 500,
90 à 300, 31.700 à 200, 3900 à 170, 4900 à 130, 50 à 100, 3900 à 80
2.900 à 40. În total

13,160.000 Cor. adică treisprezece milioane 160.000 Cor.

GLÜCKSKALENDER FÜR DAS JAHR 1901.

Jänner	Feber	März	April	Mai	Juni	Juli	August	September	October	November	Dezember
1 4342	1 38274	1 19815	1 14376	1 148569	1 188250	1 151638	1 159560	1 183405	1 155184	1 177797	1 185362
2 36478	2 51884	2 40489	2 52329	2 52379	2 51381	2 58046	2 83332	2 89842	2 88536	2 38973	2 44847
3 49544	3 56519	3 51655	3 59576	3 62319	3 51856	3 65832	3 86052	3 86569	3 8560	3 51623	3 51650
4 53718	4 64441	4 68050	4 83383	4 83368	4 62472	4 83584	4 35365	4 53709	4 38250	4 58046	4 59560
5 62452	5 83551	5 65835	5 86063	5 86335	5 83550	5 13815	5 44373	5 62319	5 51381	5 65832	5 83362
6 83478	6 17349	6 83591	6 35366	6 36462	6 8568	6 40489	6 52329	6 83468	6 55186	6 83584	6 86052
7 4058	7 88904	7 21622	7 41382	7 4042	7 38274	7 51635	7 59576	7 89345	7 62472	7 19815	7 55365
8 36475	8 51612	8 40497	8 52340	8 36473	8 51384	8 58050	8 83332	8 86569	8 8560	8 40489	8 44847
9 49711	9 58019	9 51636	9 59576	9 49544	9 51381	9 65832	9 86052	9 86569	9 8560	9 51623	9 51650
10 53718	10 64441	10 68050	10 83383	10 83368	10 53718	10 64441	10 83591	10 83468	10 83584	10 58046	10 59560
11 62452	11 83551	11 85835	11 86063	11 86335	11 62452	11 83551	11 85835	11 86063	11 86335	11 62452	11 83551
12 83478	12 17349	12 83591	12 35366	12 36462	12 83478	12 17349	12 83591	12 35366	12 36462	12 83478	12 17349
13 4058	13 88904	13 21622	13 41382	13 4042	13 38274	13 51635	13 59576	13 89345	13 62472	13 19815	13 55365
14 36475	14 51612	14 40497	14 52340	14 36473	14 51384	14 58050	14 83332	14 86569	14 8560	14 40489	14 44847
15 49711	15 58019	15 51636	15 59576	15 49544	15 51381	15 58050	15 83332	15 86569	15 8560	15 51623	15 51650
16 53718	16 64441	16 68050	16 83383	16 83368	16 53718	16 64441	16 83591	16 83468	16 83584	16 58046	16 59560
17 62452	17 83551	17 85835	17 86063	17 86335	17 62452	17 83551	17 85835	17 86063	17 86335	17 62452	17 83551
18 83478	18 17349	18 83591	18 35366	18 36462	18 83478	18 17349	18 83591	18 35366	18 36462	18 83478	18 17349
19 4058	19 88904	19 21622	19 41382	19 4042	19 38274	19 51635	19 59576	19 89345	19 62472	19 19815	19 55365
20 36475	20 51612	20 40497	20 52340	20 36473	20 51384	20 58050	20 83332	20 86569	20 8560	20 40489	20 44847
21 49711	21 58019	21 51636	21 59576	21 49544	21 51381	21 58050	21 83332	21 86569	21 8560	21 51623	21 51650
22 53718	22 64441	22 68050	22 83383	22 83368	22 53718	22 64441	22 83591	22 83468	22 83584	22 58046	22 59560
23 62452	23 83551	23 85835	23 86063	23 86335	23 62452	23 83551	23 85835	23 86063	23 86335	23 62452	23 83551
24 83478	24 17349	24 83591	24 35366	24 36462	24 83478	24 17349	24 83591	24 35366	24 36462	24 83478	24 17349
25 4058	25 88904	25 21622	25 41382	25 4042	25 38274	25 51635	25 59576	25 89345	25 62472	25 19815	25 55365
26 36475	26 51612	26 40497	26 52340	26 36473	26 51384	26 58050	26 83332	26 86569	26 8560	26 40489	26 44847
27 49711	27 58019	27 51636	27 59576	27 49544	27 51381	27 58050	27 83332	27 86569	27 8560	27 51623	27 51650
28 53718	28 64441	28 68050	28 83383	28 83368	28 53718	28 64441	28 83591	28 83468	28 83584	28 58046	28 59560
29 62452	29 83551	29 85835	29 86063	29 86335	29 62452	29 83551	29 85835	29 86063	29 86335	29 62452	29 83551
30 83478	30 17349	30 83591	30 35366	30 36462	30 83478	30 17349	30 83591	30 35366	30 36462	30 83478	30 17349
31 4058	31 88904	31 21622	31 41382	31 4042	31 38274	31 51635	31 59576	31 89345	31 62472	31 19815	31 55365

Wann habe ich Geburtstag?

Jeder versuche sein Glück mit der an seinem
Geburtsstage verzeichneten Nummer. In diesem
Kalender ist an jedem Tage des Jahres eine Nummer
verzeichnet, welche bei umgehender Bestellung
von uns bezogen werden kann, so dass Jedem die
Wahl seiner Nummer freisteht. Sollte die Nummer inzwischen vergriffen sein, so senden Ihnen eine ähnliche.

Intregă întreprinderea stă sub supravegherea statului.
Contribuția pentru losurile originale de clasa primă conform planului este:
pentru o optime (1/8) fl. — 75 sau C. 1.50 pentru un pătrar (1/4) fl. 1.50 sau C. 3.—
„ o jumătate (1/2) „ 3.— „ 6.— „ un întreg (1) „ 6.— „ 12.—
și se trimite cu rambursă, sau trimițându-se prețul lor anticipativ. Planuri oficiose
gratis. Comande pentru losuri originale sunt a se trimite direct la noi până la

5 Maiu a. c.

Filiale:

Museumring II
Elisabethring 54

Banca

A. TÖRÖK & Co.

Budapesta, V. Waitznering 4a.

Multe și forte mari câștiguri am solvit noi prea stimaților nostri clienți
și anume în timp scurt preste cinci milioane

Scrișore de comandă de tăiat.

Herren A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Ersuche um Zusendung von Original-Los I. Classe der königl. ung. priv. Classenlotterie
nebst amtlichen Plan.

Der Betrag von fl. } ist per Nachnahme zu erheben. } Was nicht gewünscht
folgt durch Postanweisung. } bitte zu durchstreichen

Genau
Adresse

Farmacia lui F. I. R. Hotter la sf. Iosif, Wien, XII/2 Schönbrunnerstrasse 182.

Absorbinalul lui Hotter.

1/2 Flacon fl. 6. —, 1/2 Flacon fl. 3.50.
delatură tôte umflăturile și depunerile de
grăsime fără să vatăme părului. Întărește
nervii atacăți și slăbiți, delatură și distruge
tôte nodurile în mușchi, și servește și ca
scut în contra aprinderilor; cu deosebire e
probat la umflăturile produse din cauza
fearelor, apoi în contra aricitei umflări
copitei, genunchilor umflați, mai departe
în contra umflăturilor (noduri) de vine, în
contra umflăturii picioarelor la glesne și la
încheietura degetelor cu un cuvânt în contra
tuturor umflăturilor ori unde s'ar ivi.

Praful nutritor alui Hotter,
pentru cai și vite cornute

1 Pachet cu 80 cr.

Un adaus excelent la nutremânt, pentru a
ține vitele sănătoase și cu putere este de
a se folosi la tôte suferințele de rărunchi
de ficat și de nervi.

Alfia lui Hotter pentru delaturarea crescăturilor de oase.

1/2 Cutie cu fl. 2. 1/2 Cutie cu fl. 1.20. delatură crescăturile de oase și depunerile osoase
chiar și după 4—6 săptămâni. (boală învechită).

Preparate pentru veterinari, cele mai
bune ale timpului mai nou, cari după ates-
tate numărăse nu au fost ajunse de alte
mijloace de natura aceasta.

Să se ceară numai preparate de ale
lui Hotter și să nu se primască altele. De-
posit în farmacii și Droguerii.

Deposit principal la Dr. Emil Budai
farmacia orașului Budapesta (Stadthausplatz)
la Dr. Leo Egger & J. Egger Farmacia
Palatinului VI Váci körút 17 și la farmacia
Iosif Török Bpesta VI Kiraly utca 12. Ro-
bert Raditz farmacist în Budapesta VIII
Josefsring 64 și Anton Bayer, farmacist,
Budapesta VI Andrássystrasse 84.

Fluidul lui Hotter „Training“

1 Sticlă cu fl. 1.20.

Conservează nervii și mușchii până la bă-
trânețe înaintată totdeauna puternici și vioi,
pune în stare pe animal să presteze cele
mai mari strapații și fugi, să înțelege după
frecare cu fluidul „Training“.

Să mai folosește cu succes uimitor la
tôte urmările cari obvin din opintiri prea
mari, ologie, reumatism, și înțepenire.

Praful de porci a lui Hotter.

Nr. I și II

1 kg. . . . fl. 1.20.

Cel mai buu mijloc pentru a produce pofta
de mâncare și cu acesta prosperarea por-
cilor, forte acomodat în contra orbalțului
(brânca); Nr. II este de a să întrebuința
la urdinare.

Mijloc în contra Colicei alui
Hotter.

1 Sticlă fl. 1.50.

Contra la tot felul de colică și contra o-
prirei udului la cai precum și contra um-
flăturilor la vite cornute. [54] 102—104

Conferențele învățătoresci.

Din cercul Seliștei.

— Raport special al „Telegr. Român“ —

— 7 Aprilie n.

Conform dispozițiilor autorității noastre superioare școlare, învățătorii din protopresbiteratele Seliște și Mercurea s'au întrunit în conferențele anuale Joi în 5 Aprilie, în comuna Seliște sub conducerea d-lui protopresbiter și profesor seminarial Dr. Ioan Stroia.

Raportul amănunțit despre decursul acestor conferențe va servi de o vie dovadă, că ele au fost din toate punctele de vedere instructive și foarte folositoare învățătorimei noastre.

Ședința primă.

La orele 9 a. m. învățătorii se întrunesc în biserică în număr de peste 50, unde se săvârșesc invocarea Duchului sfânt.

De aici merg în sala festivă a școlii unde dl comisariu consistorial rostesc următorul discurs de deschidere:

Prea onorate Dle protopresbiter. Prea Stimată Dle inspector regesc.

Prea Stimăți Domni — Stimăți Colegi!

Secoli de-a rândul s'a dat în toate statele și la toate popoarele deosebită atenție statului militar, în convingerea că existența, propășirea, siguranța statului și a poporului numai dela o armată puternică și bine organizată se poate aștepta. În convingerea aceasta s'a și distins această chemare socială cu fel și fel de prerogative sociale, cu privilegii și drepturi excepționale; i-s'a asigurat existența materială în o măsură care abia se poate justifica. În timpul acesta statul învățătoresc, care prin natura lucrului are scopuri cu mult mai ideale, cu mult mai adânc tăietore în organismul social al fiecărui stat și popor, a rămas părăginit, desconsiderat. Urmarea a fost că chemării acestei ideale, numai puțini se dedicau, ba după cum veți ști din istoria pedagogiei, în timpurile vechi chemării de învățător se dedicau numai aceia, pe cari deii i-au urât, (quem dii odere, paedagogum fecere), ear' în timpurile medievale numai aceia, cari picați la esamenale altor chemări sociale, priviau chemarea de învățător ca ultimul refugiu pentru existența lor.

De prin secolul al 17-le începând s'au schimbat mult, foarte mult vederile tuturor popoarelor cu privire la chemarea statului învățătoresc. Tot mai multe voci se iviră, cari accentuau importanța statului învățătoresc și în consecință tot mai multe state au început să emancipeze învățătorimea sa din starea deplorabilă, și desconsiderată, în carea se afla. Începutul l-au făcut popoarele apusene: Francezii, Englezii și Germanii, ear' rezultatul emancipării a fost că aceste popoare în scurt timp au realizat pe toate terenurile un progres uimitor.

Statul învățătoresc, stimăților Domni, și are pentru progresul, pentru vitalitatea și manifestarea socială a fiecărui popor o înfruntare exclusivă. Acesta o au recunoscut o bărbăție cei mai mari de stat, dintre cari amintesc pe Fridric cel mare, Iosif al II-le, Bismark, o a exprimat (după 1870) în mod clasic un deputat francez în plenul parlamentului, când a rostit cuvintele remarcabile: *Pe noi nu ne-a învins armata germană, ci ne-au învins dascălii germani*; o documentează privilegiile, prerogativele, ce leau învățătorii azi în comparație cu învățătorii seculilor trecuți, la toate popoarele în adevăr culte. Aceste privilegii, ce e drept, nu se pot încă compara cu privilegiile ce de sute de ani le are statul militar, ele însă le vor întrece atunci, când statul învățătoresc prin progresul său va realiza în evoluțiunea, în dezvoltarea culturală a popoarelor acele rezultate, cari prin studiu, prin experiență îndelungată și prin muncă onestă serioasă și neîntreruptă, se pot realiza încă în viitor.

Acentuez din adins, st. Domni, studiul, experiențele și munca serioasă și neîntreruptă, fiind că ele preste tot în toate chemările sociale, dar' mai ales în chemarea învățătorescă sunt unicul mijloc a ne impune și a ne asigura în sinul poporului aceea vază și importanță, carea după chemarea noastră ideală o merităm.

Este de prisos a aminti, că poporul nostru încă nu dă preste tot locul atenția cuvenită statului învățătoresc. Causa zace fără

îndoială în împregiurarea nefastă pentru noi, că poporul nostru mai numai eri alaltăeri a rupt lanțurile sclăviei medievale, și mai numai de eri, de alaltăeri și încă nu în toate locurile, în toate satele, a început a gusta din isvorul recreător și dător de viață al culturii; zace în împregiurarea, că poporul nostru nu s'a convins încă peste tot locul, — că însemnatele sacrificii aduse pe altarul școlii din puținul agomisit al muncii sale amare, pote în adevăr pentru fiii sei să aibă un folos recompensator; zace, st. D, nu mă sfiesc a o spune și în acest loc, în împregiurarea tristă ca și la noi ca și la alte popoare sunt învățătorii cari încă nu sunt pătrunși de chemarea lor ideală și măreță, învățătorii, cari nu se sfiesc a pune todeauna remunerația de învățător în cumpănă cu prestațiunile lor, ca nu cumva să preste pe altarul școlii cu un gram mai mult de cât îi este remunerațiunea, ba, durere, avem chiar și de aceia, cari n'au ambiția nobilă a se însui se preste baremi atât cât îi face salariul învățătoresc. Accentuez și aceste, st. Domni, pentru-că nu odată am auzit învățătorii, chiar din mijlocul D-voastră, zicând: destul muncesc pentru cele 3 sutușore, ce le capet; am auzit zicându-se, ca și cei din urmă zner câștiga mai mult decăt capeta un învățător. Aceste sunt triste aparițiuni ori și unde, dar' mai cu seamă în sinul poporului nostru, care după a mea convingere nima, în lupta grea a existenței sale numai așa va progresa, va ține pas cu popoarele civilizate, dacă cei însărcinați cu progresul cultural vor avea mima de a se sacrifica pentru poporul său.

Zicala: *Prezum în plata așa-i și munca*, în sinul învățătorilor noștri se nu se incube, ear' aceia, cari au înclinarea a se conduce de astiei de *principii materialistice, în interesul lor, dar' mai cu seamă în interesul școlii noastre de azi mai bine ar face, dacă s'ar apuca de alte chemări*.

O zic acesta din motivul că față de astfel de învățătorii pre ușor și poporul ar pute se aplice partea cealaltă a zicalei: *prezum și-e munca așa și-e plata*. Ear' în cazul acesta tot încercările factorilor competenți de a amenora poziția învățătorimei noastre, nu va întâmpina sprijinul dorit.

V'o pun acesta la mima, st. D., în convingerea ce mi-am format-o privind progresul cultural al diferitelor popoare. În progresul acesta lucrurile cele mari nu s'au făcut pe plata, ci prin sacrificii aduse de bărbăți cu mima pentru poporul lor: *remunerațiunea a venit numai după ce poporul s'a convins de munca salutară a lor*. Mulți pote nu s'au mai putut împărăși de răspăta în viață, li-a păstrat însă poporul amintirea fetei, sute de ani; și acesta amintire e după a mea părere cea mai ideală răspăta, ce o pote primi un om. Depinzând din cele precedente valoarea și vaza statului învățătoresc dela folosul real, vedit, ce-l aduce el pentru progresul cultural moral al poporului, datorința de căpetenie a fiecărui învățător trebuie să fie, ca cu toate puterile sale să caute a realiza acest progres. Și ei îl va realiza dacă se va folosi de mijloacele amintite: de *studiu, experiențe și muncă*. Pentru aceste a'l predisune pe învățător, au folosit lumea modernă diferite mijloce. În frunte stau *reuniunile și conferențele învățătoresci*.

Reuniunile la noi deși puse în mișcare cu îmbucurătoare prospecte, în timpul din urmă s'au abandonat sub cuvântul că nu ar avea basă în statutul organic, după alții sub cuvânt că ele nu ar sci în destul entuziasma și înarma pe învățătorii noștri pentru importanța lor chemare. Dacă așa ar fi, trist fenomen ar fi, pentru-că nu-mi pot închipui mijloc mai rațional întru acest scop decăt reuniunile, unde studiul, experiența și munca capătă alimentare din îndemnul propriu al învățătorimei; unde învățătorimea ea prin ea caută a se entuziasma și împintea spre o împlinire a chemării sale tot mai mulțumitoare pentru sine și pentru poporul în sinul căruia muncesce.

Și conferențele tot acest scop îl au. Ele însă impuse prin autoritatea școlară, totdeauna au un caracter mai oficios, mai legat, mai cu seamă când se și impune, ce se se tracteze în ele. Din cauza aceasta totdeauna s'au aflat și se vor afla pedagogii cari presupunând în statul învățătoresc receruta maturitate a afla însuși căi și mijloce și a-și alege însuși timpul oportun pentru întrunirile sale, menite a-l ține în curent cu progresul teoriei și

pracei pedagogice, vor pleda neîntrerupt pentru cultivarea reuniunilor și vor dori, ca statul învățătoresc să nu aibă lipsă de conferențe mai mult sau mai puțin impuse.

La noi conferențele învățătoresci, după cum v'e este pe deplin cunoscut, s'au înactivat pe motivul principal, că Marele Șaguna le-ar fi normat în legea noastră bisericească fundamentală, în statutul organic și că prin urmare ele singure ar avea basă legală și drept de existență neconturbată de nimeni în organismul bisericeii și școlii noastre.

Dacă conferențele le vom pute ține neconturbate de nimeni, viitorul va arăta, vou numai se constat că conferențele învățătoresci bine organizate pot avea netăgăduită influință binefăcătoare asupra statului învățătoresc. Pentru-că și în ele se pot discuta cestiunile de educațiune, și în ele ne putem comunica experiențele și ne putem îmbarbăta spre o muncă serioasă și neîntreruptă întru împlinirea chemării noastre. Și acesta se o și facem spre folosul nostru și spre mulțumirea autorității noastre școlare bisericești, care aduce sacrificii însemnate pentru-ca conferențele învățătoresci să-și ajungă scopul lor.

Conferențele își vor ajunge acest scop, dacă ne-care din noi va cauta cu trup și suflet să fie în ele, punându-și ce au mai bun, cunoștințele, experiențele și entuziasmul lor în serviciul lor. Atunci jertiele și timpul nu vor fi pierdute, ci ele intocmai ca semănța aruncată în pământ bun, multă rodă vor aduce spre mulțumirea noastră și spre folosul poporului și bisericeii noastre.

Acestă năsuință se o avem cu atât mai mult cu cât autoritatea noastră bisericească ni-a dat anul acesta prilej a ne întruni în un cerc mai restrâns ca cu atât mai ușor se ne putem înfrunța unii pre alții în scopul amintit. Dorind din inimă și din parte-mi făcând tot ce-mi stă în putere, ca speranțele legate de conferențe în cercul nostru să se realizeze, pentru ce v'e rog și pre D-voastră pre toți, declar conferența învățătorilor din cercul Seliștei de deschisă.

Frumosul discurs a fost ascultat cu viu interes și cu cea mai mare atențiune din partea celor prezenți, întimpinând pe dl Dr. I. Stroia la sfârșit cu un întreit „se trăiescă“.

Urmează constituirea biroului, alegându-se de notari: Nicolae Simulescu și Petru Giura, ear' de bărbăți de încredere: Dumitru Lăpădat și Dumitru A. Mosora.

După acestea se statorcesc definitiv următorul program de lucrare în conferențele prezente:

1. Cetearea disertației: „Pentru ce se observa mare nepăsare și pentru ce nu se manifestă mai multă însuflețire în activitatea celor mai mulți învățătorii ai noștri? și cum s'ar pute ajunge acea însuflețire?“ Lucrarea este acesta de inv. Nicolae Simulescu din Mercurea.

2. Prelegerile practice predate de Iuliu Crișan și Ilie Hociota. Cu criticarea oficioasă a acestor prelegeri se însărcinează învățătorii Ioan Hanzu și Ioan Răchitan.

3. „Clasificarea și promovarea elevilor în școlă populară“ disertație lucrată de corpul învățătoresc din Poiana, cu a cărei recensiune se însărcinează inv. I. Dăian și I. Simulescu.

Dl Nicolae Simulescu își cetesce disertațiunea cuprinsă în punctul 1. al programului. Disertațiunea este lucrată cu interes și cunoștință de cauză și a fost ascultată cu atențiune din partea membrilor.

În introducerea disertațiunei autorul constată că afirmația ce se face de cătră foarte mulți că „cele mai multe școle de ale noastre nu progresază și că învățătura ce se dă elevilor e cu totul neînsemnată în proporție cu așteptările puse“ nu este de tot nebasată.

Causa cea mai principală constată a fi la aceasta însuși învățătorul. Învățătorii noștri cei mai mulți nu arată interesul cuvenit în chemarea lor, ci manifestă o mare nepăsare în activitatea lor și numai puțin sunt însuflețiți pentru progresul școlii.

Causa puținii însuflețiri în activitatea învățătorului român autorul o află în următoarele împrejurări: în lipsa de vocațiune pentru cariera învățătorescă, în remunerația de tot neînsemnată a aceluia și în organizația școlii precum și în deosebitele stări de lucruri privitoare la școlă.

Rând pe rând, cu o desteritate clară și prin exemple luate din viața de toate zilele, autorul își motivează special afirmările demai sus.

În partea a doua a disertațiunei autorul arată cum s'ar pute delătura scăderile amintite, ca prin delăturarea lor învățătorul român să manifesteze mai multă însuflețire în activitatea sa.

Insistă, ca în institutele pedagogice să fie primiți numai elevi cu pregătiri corespunzătoare; în institutele pedagogice, pe lângă teorie, să se dea candidaților de învățătorii mai multă praxă; pe lângă cele trei cursuri existente în archidieceasă ar fi necesar a se înființa și al patrulea, curs în care apoi să se iee numai praxa lucrului, atât cu privire la predarea diferitelor obiecte de învățământ, cât și la alte treburi ce se țin de oficiul învățătoresc, precum purtarea condicelor școlare, cunoșcerea organizației școlii ș. a.

Insistă apoi mai pe larg pentru îmbunătățirea salariului învățătoresc, ridicându-se intocmai ca la învățătorii dela școlile de stat la suma de 1000—1200 corone.

Pentru încassarea salariului recomandă următoarea modalitate: „Autoritățile noastre școlare superioare ar trebui să întrevină la guvernul țării, ca să dispună organelor comunale încassarea impozitului pentru școlă confesională deodată cu celelalte dări de stat și aruncuri comunale, măsurându-se fie-cărui contribuent în procente după darea directă către stat. Organele comunale apoi să transpună sumele încassate preaveneratului Consistoriu archid. pentru alimentarea unui fond, de unde învățătorul român confesional la prima fie-cărei luni se-și potă ridica salariul său.

„Dacă guvernul ar primi și dacă nu ne-am teme de un pericol — zice autorul — care pare-mi-se, n'ar fi atât de serios, ar pute lua chiar statul salarisarea tuturor învățătorilor confesionali din țară. În modul acesta dacă ar fi recunoscută conducerea școlilor noastre și pe mai departe autorităților confesionale și dacă sumele recerute pentru plăturea învățătorimei confesionale ar fi dată autorităților confesionale pentru plătire, cum d. e. se observă cu plăile preoției, — aceste școle ar lua în scurt timp un avânt pe care în actualele împrejurări nici în decurs de 50 de ani sau pote nici odată nu l'ar pute lua“.

Recomandă apoi referitor la cercetarea școlii din partea elevilor, mai ales în comunele locuite de economi, praxa ce se aplică la școlile săsesci. Anume pe timpul când se adună recolta de câmp dau elevilor ferii, ear' primăvara în săptămâna patimilor dau examenele. De aici încolo până la finea lui lunii în prelegeri numai dela 6—7½ ore dimineața, rămânând tot timpul de peste zi liber, putându-se părinții ajuta cu copiii lor la lucrul de câmp.

Acesta a fost în liniamente generale subiectul tractat de dl Simulescu în disertațiunea pentru care a fost viu aplaudat și felicitat. După cetearea ei președintele deschide discuție asupra ei.

Dumitru Lăpădat (Seliște) aprobă unele păreri și propuneri din disertațiune, află însă, că autorul ei pune prea mare pond pe partea materială, desconsiderând idealismul ce trebuie să însuflețască pe învățătorul român.

O cauză însemnată a neinteresului învățătorului față de școlă află dl Lăpădat și în lipsa unui control mai regulat din partea organelor școlare.

Ioan Bratu (Tilișca) arată părțile bune ale lucrării, combătând părerea, ca în cursul pedagogic să fie primiți numai indivizi cari să fie buni cântăreți.

Ieronim Mardan (Gurariului) aprobă părerile dezvoltate în acesta lucrare și și exprimă convingerea, că de un entuziasm la învățătorul român nu pote fi vorba până nu se va îmbunătăți sörtea, salariul lui, — fie acesta chiar și dela stat.

Ioan Iosif (Aciliu) găsece lipsa de interes în nestabilitatea învățătorilor, cari în număr prea mare sunt provizori; insistă deci pentru întregirea posturilor în mod definitiv. La publicarea concurselor pentru posturile învățătoresci se nu se mai pună condiția, ca învățătorul să fie și cantor.

Dumitru A. Mosora (Seliște) arată că părerea membrului D. Lăpădat de a pune mai puțin preț pe partea materială, punând în primul loc idealismul pentru urmărirea lucrurilor învățătorului e la loc, și dacă acesta va desvolta mai multă activitate, poporul încă va tinde la o mai bună remunerațiune a lui.

Află de bună propunerea disertantului de a lua Preaveneratul Consistor în mână

efectuarea încasării și plățirea salariilor învățătoresci, fără ajutorul guvernului.

Mai vorbește inv. Vlad (Mag) și pe urmă se dă cuvântul disertantului, care și apără părerea sa.

După acestea P. O. Domn comisar, ca președinte, făcând o resumare a celor discutate, enunță ca rezultat al acestei discuții:

Causă a neinteresului față de chemarea învățătorască se consideră.

I. Cu privire la învățători 1) lipsa de vocațiune; 2) pregătirea nesuficientă; 3) salariul învățătorului, care este prea neînsemnat; 4) neplăcerile ce le are învățătorul din cauza încasării salariului său dela popor; 5) ocupațiunile laterale și străine de chemarea învățătorască; 6) necazurile ce le au învățătorii din partea părinților elevilor pentru pedepsele ce se dictază pentru absențele dela școală.

II. Causă afară de învățători.

1. Să nu se mai angajeze de învățători oameni fără calificarea prescriasă.

2. Pregătirea pe cale particulară a învățătorilor să se restrângă și să se ușureze studiarea în seminar, pentru-că o pregătire sistematică dă mai mari greutatea pentru o calificare temeinică.

3. Să se primască în seminar numai elevi cu studiile pregătitoare normate în regulamentul seminarial.

4. În seminar să se dea mai mare atenție pregătirii practice pedagogice, pentru-că prea des es din el elevi neorientați în ale școlii și nepricepători ai legilor școlare.

5. Să se ridice cursurile pedagogice la 4 ani, având a se da în cursul 4 numai partea practică a lucrurilor referitoare la școală.

6. Salariul învățătoresc din considerație, că suma de 600 cor. e nesuficientă, să se statorască în sumă corespunzătoare.

7. Salariul învățătoresc să se încaseze deodată cu aruncul pentru alte trebuințe sub numirea de darea cultului.

8. Sumele încasate, să se transpună Preaveneratului Consistoriu pentru alimentarea unui fond din care să se plătească învățătorii.

9. Să se provadă școlile cu cele de lipsă pentru învățământ.

10. Să se dea ferii elevilor după împrejurările locale.

11. Controla școlilor să se facă mai intensiv.

Cu acestea ședința primă, bogată în muncă, s'a încheiat.

(Va urma).

Păunaș.

Din cercul Mediașului.

Mediaș, 22 Aprilie n.

Conferențele învățătoresci, ținute aici, au decurs în bună ordine și spre mulțămirea tuturor. Până la trimiterea unui raport mai amănunțit despre decurgerea lor, mă mărginesc la comunicarea faptului, că vorbirea de deschidere, rostită din partea comisariatului consistorial, dl Dr. Vas. Bologa, director de școle în Sibiu, a făcut cea mai bună impresiune asupra ascultătorilor, cari l'au remunerat cu vii aclamări.

Frumoasă vorbire de deschidere, vrednică să fie cunoscută de cercurile cele mai largi românesci, a fost următoarea:

Onorată Conferență!

Veneratul Consistoriu Archiepescan a găsit cu cale să me trimită pe mine de astădată în mijlocul Dvostre. Prin acesta mi-s'a dat prima ocazie pentru o misiune onorifică în acest ținut al Archiepiscopiei.

Vin deci în numele autorității noastre bisericesti cu respect și devotament, ca să contribuiesc și eu după modestele mele puteri la deslegarea datoriei, ce în comun și de o potrivă ne așteaptă. Datorie, ale cărei puncte sunt fixate în statutul organic al bisericii, în regulamentul școlar și în dispozițiile privitoare la conferențele învățătoresci. Incolo totul atârână dela bunul nostru simț, dela priceperea și rîvna noastră.

Eu călăuzit și inspirat de aceste așezăminte am venit. Și nu mă îndoiesc, că din partea Dvostre voi întâmpina același interes pentru cauzele noastre școlare, ceea ce îmi va ușura mult sarcina și ne va umple pe toți de bucurie.

Atunci e deplină garanță, că schimbul nostru de idei va avea fructul dorit. Combinația aceloră în sintezele recerute după referințele Dvostre locale, cărora instrucția trebuie

să se acomodeze, va urma ca de sine. Atunci cel mai apropiat scop al conferențelor: *perfecționarea noastră proprie*, e în calea realizării.

Pentru-că un lucru se nu perdă din vedere învățătorii nici odată, anume, că *cultura autodidactică* pentru cercurile învățătoresci nu e numai o dorință, ci adevărat *obligament*, adevărată *datorință* neapărată.

Un proprietar, să zicem, sau ori-ce om liber în fine, se poate dispensa pe sine dela acel obligament, învățătorul însă nici odată. De ore-ce proprietarul, sau ori-cine altul, dacă nu adaugă la capitalul său, ori perde din acele, suferă numai el *individual*. Dacă însă învățătorul se neglijă și nu adaugă la capitalul său intelectual, nu suferă numai el, ci suferă *generații întregi*, pentru cari nu mai e reculegere, și astfel s'ar face vinovat de însuși sângele neamului.

Ca să evite învățătorul asemenea reumușcare, asemenea durere neîmpăcată a conștiinței, ochiul său pururea trebuie să fie treaz, pe terenul științelor și invențiunilor pururea să fie orientat, ca să știe lumpeși și pregătiți concludimile progresului de mână. De ore-ce învățătorul, menit a munci pentru generațiile mai tinere, e mai mult al viitorului decât al prezentului. Așa-i ilustrează chemarea și poetul didactic, când zice:

Ziua de azi în stăpânire
O ai, și harnic să muncești,
Și deși mâine e nălucire
Dar pentru mâine se-mi trăiești!...

(Nemițescu.)

În această muncă nepregetată a învățătorului român, țin acum să arăt pe scurt *istorul adevărat*, din care el are să se inspire înainte de tote.

Științele pozitive dovedesc astăzi în mod neîndoios, că omul nu moștenesce dela străbunii săi numai carne și oase, numai sânge și musculatură, ci alături de acestea moștenesce și anumite instincte și facultăți, anumite sentimente, pasiuni și caracter. Adecă dobândile străbunilor, fie bune fie rele, sunt patrimoniul urmașilor.

În urma acesteia întreg organismul fizicului nostru, forma sa, temperamentul cu osebitele porniri spre virtute sau păcat, sentimentalismul cu elementele caracterului, toate sunt urzite și țesute pentru firea noastră, încă înainte de a vedea noi lumina zilei. Pe scurt zis: *tote virtuțile*, precum și *tote scăderile* bunilor și străbunilor noștri, contribuiesc pe întrecute la împletirea firului vieții noastre *individuale și etnice*.

Acésta e teoria dispozițiilor înăscute și moștenite prin nascere dela buni și străbuni, ceea-ce astăzi e în genere recunoscut și apreatat.

Consecința acestui adevăr impune învățătorului, drept cea dintâi datorință, a studia și a pătrunde toate calitățile și dispozițiile moștenite ale poporului, a cărui tinerețe îndreptată îi este pentru instrucție și educație. Deore-ce tot experiența dovedesce, că aceste *dispoziții* sub influința educației mult se pot modula și nobilita, dacă acea influință e exerciată la timp și cu pricepere.

În studiul acestora deci va găsi învățătorul român povețele cele mai bune, căile cele mai sigure.

Iar' dacă vom intra în analiza dispozițiilor moștenite ale poporului român, eu nu sovăiesc un moment a afirma, că între acelea la locul prim găsim *profundul sentiment religios* al lui, care străbate totă firea lui, totă ființa lui.

Acest sentiment a fost pavăza Românu-lui în trecut. Acesta a ținut pururea viu în peptul lui *duhul de viață*, chiar și în zilele noastre. De acesta leg eu totă nădejdea viitorului nostru.

În urmăre de acest profund sentiment religios al poporului nostru avem să legăm totă educația, totă activitatea noastră pedagogică. Tote celelalte dispoziții și considerante, acestui sentiment predominant se vor adăuga și subsuma în proporția trebuințelor vieții noastre practice.

Pe calea acésta îmbinăm doi, cei mai puternici factori în ale educației. Îmbinăm postulatul primordial al pedagogiei moderne: *acțiune morală prin învățământ* cu satisfacția profundului sentiment religios al Românu-lui. Iar' efectul acestei îmbinări fericite, nu-i putere lumescă, care se-l covârșesc.

Așa vom ajunge să avem cultură națională, morală, și caractere ferme, căci decât o cultură fără caractere, mai bine nimic!

Pentru noi numai mândrie poate fi, că aparținem unui popor, a cărui trăinicie de viață este în religia sa străbună.

Pentru-că se ve împrospeț în memorie, ce a zis odată Cicerone, măestrul oratoriei antice, caracterisând poporul roman:

Noi Romanii, nu prin numărul nostru covârșitor, nu prin puterea noastră, ci prin *cucernicia noastră, prin religiune*, am fost biruitori asupra tuturor națiunilor.

Și dacă e adevărat că istoria se repetă, apoi adevărat e, că și poporului român, o nouă ramură a poporului roman, prin religiune îi este dat a-se regenera și a-și elupta idealul său cultural.

La acésta isbândă a poporului român, vă doresc dlor învățători, să aveți partea meritată, ca să ne însoțască recunoștința neamului din generație în generație.

Premiind acestea vă invit călduros la lucrările ce ne așteaptă și vă salut cu cuvintele bisericii din acésta săptămână luminată: *Christos a înviat!*

Declar ședința deschisă.

Din cercul Sibiiului.

— Raport special —

Sibiu, 24 Aprilie n.

Despre decurgerea conferenței din cercul Sibiiului — prelângă cele anticipate în acest ziar în Nr. 38 — lasam să urmeze următorul raport special:

După frumosul și instructivul cuvânt de deschidere al P. O. Domn comisarului *Nicolau Ivan* ases. cons., Esc. Sa Domnul Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu*, și țin de plăcută datorință a da învățătorilor întruniți frumoase învățături, îndemnându-i a țină cu tărie la biserică și la așezămintele ei, a crește tinerele mlađite în frica lui Dumnezeu, a premerge tuturor cu bun exemplu în cele religioase și morale, căci — zice Esc. Sa — numai atunci vor aduce rōde învețăturile și povețele învățătorului, când învățătorul va și practica acele fapte, la cari pe alții îi îndemnă a le face; mai departe îi sfătuesce a se perfecționa tot mai mult în cariera lor, spre a pute deveni adeverați crescători ai barbaților bisericii și națiunii noastre.

Prețuitele cuvinte ale I. P. S. Sale, au fost acoperite cu repetite urări de „*să trăiască*”.

Pentru provederea agendelor scripturistice, conferența alege de notari ai săi pe membrii: *C. Popa* și *M. Lungu*.

P. O. D. comisarului cons. prezintă și cetesce programa conferenței noastre, după a cărei primire, se pune îndată la ordine: *Planul ărelor pentru școle cu un învățător*.

Cu elaborarea acestui punct a fost însărcinat de conferența din anul trecut membrul *G. Stăneasă*. Acesta însă din cauză de morbo nu a putut satisface însărcinării primite. Pentru-ca conferența totuși să aibă ocaziune de a se ocupa cu acésta cestiune, designază o comisie de trei, în persoanele membrilor: *C. Popa*, *I. Măhăra* și *I. Pura*, și o însărcinează a pregăti un atare plan și a-l prezenta în una din ședințele actuale ale conferenței.

Conform deciziei din anul trecut se pune în desbatere: *Planul ărelor cu doi învățători*, pregătit de membrul *G. Stoica*.

Absentând autorul, elaboratul se cetesce din partea recensentului — ales tot în anul trecut — *N. Păcurariu*. La discuțiunea ce a urmat asupra acestui plan, remarcăm cu deosebită plăcere și recunoștință că a participat și I. P. S. Sa, apoi pe lângă comisariatul cons. și P. O. D. protopresb. *I. Papiu*, precum și membrii: *T. Măhăra*, *C. Popa* și *Al. Galea*; la propunerea acestui din urmă conferența amână stabilirea definitivă a acestui plan pe alt timp, când va fi de față și autorul spre a ne pute da deslușirile necesare în cauză.

În legătură cu cele premerse și în conformitate cu programul stabilit, se pune la ordine: *Planul ărelor pentru școală cu 3, 4 și mai mulți învățători*.

În acest elaborat pregătit de corpul învățătoresc din Poplaca și cetit prin membrul său *I. Vișelariu*, după ce se arată în liniamente generale scopul și importanța diferitelor obiecte de învățământ, se indică pentru fie-care clasă din fie-care obiect de învățământ numărul ărelor săptămânale, ce sunt a se lua în plan.

Urmând a-și da părerea asupra elaboratului corpul învățătoresc din Boița, membrul

acestui *A. Ludu* face cunoscut, că ei (învățătorii din Boița) n'au avut nici o cunoscință de acest plan, deore-ce nu li-s'a prezentat mai înainte spre studiere. Învățătorii din Poplaca însă se scusă cu împrejurarea, că în urma schimbării timpului ținerei conferenței, ei au pregătit lucrarea numai în zilele din urmă. Neputându-se deci intra în desbatere din motivele espuse, conferența predă operatul corpului inv. din Boița, însărcinându-l a veni cu referadă asupra lui în una din ședințele de mână.

Terminele fiind obiectele destinate pentru ședința proximą, se cetesce apelul nominal al membrilor și în legătură cu acésta se anunță ca prezenți din alte cercuri conferențiere: *Ioan Muntean*, din tractul Agnita; *Sabina Săvoiu*, din tractul Brașov; *Victoria Goga*, din tractul Sebeș și *Maria Cristea* din tractul Zarand.

Cu acéste ședința se ridică la ărele 11¹/₄, anunțându-se ședința proximą după amiazi la ărele 3.

Ședința II.

Conform programei, obiectul 1. în ședința a II-a de după amiazi l' formeză disertația: „*Clasificarea elevilor în școlă populară*” temă lucrată și cetită de zelosul învățător *T. Măhăra*.

După cetirea elaboratului dându-se cuvântul recensentului *M. Lungu*, acesta arată, că disertantul nu a scos în deajuns la ivelă momentele principale, de cari are să fie condus învățătorul la clasificare și cum are să procedă la statorirea calculului general, când spre exemplu un elev ar avea din studii *calculul foarte bine*, ear' din moralitate *reu*; apoi ca la clasificare să se iee în considerare și diligența și intelectul elevului, etc.

În discuțiunea ce a urmat, membru, *Moise Frățilă* e contra părerii disertantului, ca adecă la clasificare să nu se țină cont de elevii slabi, ci ei să fie reținuți a repeta anul când raportază calculul neîndestulitor.

I. Muntean e de părere, ca la statorirea calculului general să nu se iee în considerare desteritățile tehnice cum e desennul, caligrafia, gimnastica, cântarea ș. a.

Al. Galea, crede, că ar fi potrivit, ca în tot decursul anului învățătorul să poarte notițe și după aceste și pe baza temelor scripturistice să clasifice pe elevi. Și exprimă mai departe dorința, ca autorul, conformându-se și acestor îndrumări, să-și completeze operatul, fiind clasificarea elevilor una din cele mai jingăse chestiuni ale școlii.

După prețioase îndrumări date și din partea comisariatului și după unele reflecțiuni și deslușiri ale disertantului, conferența esprime acestuia mulțămirea pentru elaboratul prezentat și-l rōgă a continua în direcțiunea acésta, spre a ne pute prezenta cu altă ocaziune o lucrare pe deplin completă, care se ne pōtă servi în adevăr drept călăuz în acésta chestiune.

Se pune apoi la ordinea zilei cetirea tractatului: „*Materialul științelor naturale în școlă populară*” (Istoria naturală, fizica și economia). Autorul *Candid Popa* în tractatul său arată scopul învățământului, însemnătatea științelor naturale pentru învățământ, alegerea și predarea materialului din științele naturale.

Deschîndu-se discuțiune asupra acestui tractat, membrul *T. Măhăra* observă, că partea referitoare la modul de traiu al animalelor să se fi scos și mai mult la ivelă prin mai multe exemple.

M. Frățilă, constatând că operatul e lucrat cu deplină cunoscință de cauză și după toate recerințele, e de părere a se da spre publicare, spre a ne pute și folosi apoi de indigitările ce ni-se dau în el.

Comisariatul consistorial recunoscînd și din a sa parte, că tema e pe deplin succésă, recomandă învățătorilor cu totă căldura a se folosi la predarea științelor naturale de „*intuiția în natură*” și numai atunci să se folosească de tablouri — după cum a afirmat și disertantul, — când altfel nu ne putem ajuta.

Conferența cu deosebită plăcere ia act despre tractatul colegului nostru *C. Popa*, fi exprimă mulțămirea la protocol și dorința de a-l și publica.

Anunțându-se ședința proximą pe mână la ărele 8, ședința prezintă se încheie la 5¹/₂ ăre p. m.

(Va urma.)